

TULÁK PO ŠKOLÁCH: KOLIK ŠKOL MUSÍ VYSTŘÍDAT JEDNO DÍTĚ, ABY ZAŽILO ÚSPĚCH?

Adélka se narodila před třinácti lety jako zdravé miminko. Zhruba v jednom roce se u ní rozvinula epilepsie, spoustu času trávila s maminkou Lenkou po nemocnicích a toto období bylo pro celou rodinu i se starší dcerkou Sofií velice náročné. V raném předškolním věku pak byla u Adélky zjištěna vývojová dysfázie s převažující poruchou porozumění a také ADHD. Epilepsii se podařilo zaléčit, ale zejména kvůli posledním dvěma diagnózám měla od začátku vstup do vzdělávacího procesu velice ztížený.

Adélka vystřídala tři školky, kde bylo její přijetí většinou negativní právě kvůli ADHD a s tím spojeným neklidem. Kvůli poruše porozumění byla také s holčičkou těžší komunikace. „V podstatě si s ní nevěděli rady, sama jsem jim kolikrát radila, jak na ni,“ vzpomíná Lenka. Školky, které Adélka navštěvovala, byly běžné, první dvě musela bohužel opustit. Učitelky doporučily rodičům změnu

školky, protože se jim zdálo, že Adélka ruší kolektiv a neuměly s ní pracovat. Přestupy byly pro rodinu náročné, jedna ze školek byla soukromá s placením školného, ale chyběli v ní speciální pedagogové nebo asistent. Rodina se tehdy v oblasti vzdělávání své dcery teprve začínala orientovat a o možnostech podpory nevěděla. Třetí školka měla speciální logopedickou třídu a tam Adélka strávila čas až do školních let. V té době také začala navštěvovat speciálně pedagogické centrum (SPC), kde začali spolu s rodiči rozmýšlet, kam dál.

První pokus nevyšel

Po poradě s poradkyní SPC se Adélka přihlásila do speciální školy pro děti s logopedickou výukou. Podle slov maminky Lenky bylo přijetí do první třídy zvláštní. Adélka byla přijata do logopedické třídy (pro děti s poruchami učení) a po dvou měsících k sobě dostala

asistenta, který však Adélce příliš nepomáhal a nesesl si ani s rodinou. Po dalším měsíci byla přeřazena do třídy praktické. „Při schůzce nám řekli, že osnovy nezvládne, to bylo po třech měsících od zahájení docházky do první třídy,“ říká Lenka.

Paní učitelka byla zpočátku jako pohádková babička, ale po pár týdnech bylo vše jinak. Ve třídě nebyl asistent, byly tam děti s různým postižením. Asistent ve třídě nebyl, docházela tam jen maminka ke svému synovi, který byl autista. „Ve třídě byla jako asistent vedena, ale bylo to naprosto nefunkční, věnovala se v podstatě jen svému synovi, což bylo logické, protože ten stálou asistenci také potřeboval. Neměla ale vůbec čas na ostatní děti,“ komentuje zkušenost z první třídy Lenka.

Rodiče museli stále chodit do školy na nějaké schůzky, prakticky neustále dostávali stížnosti na dceru. „Paní učitelka nám dokonce řekla, že nic horšího, než je naše dcera, nikdy nezažila,“ připomíná si Lenka nerada zážitky, které by nejraději zapomněla. Adélka nebyla ani příliš hlučná, ani agresivní, jen se prostě nechtěla učit, protože jí to nešlo. Byla nucena například psát psacím písmem, což pro ni v té době bylo nepředstavitelně obtížné. Poradkyně z SPC si se školou sama nevěděla rady a doporučila rodičům přestup.

Ani napodruhé to nebylo ono

Od druhé třídy tedy Adélka začala chodit do nové školy, opět speciální pro děti s poruchami učení. V té době už bylo zřejmé, že dívka má mentální postižení a individuální přístup pro ni bude nezbytný. Adélka měla mít podle pokynů SPC individuální plán, pomalejší tempo, měla více odpočívat, a nedostávat domácí

úkoly, měla mít speciální pomůcky k učení, slovní hodnocení. „Dodržovali snad jen to slovní hodnocení a někteří učitelé jí dávali i méně učení, jinak nic,“ uvádí Lenka.

Škola se doporučeními vůbec neřídila, Adélka pracovala s asistentem pedagoga s tím, že paní učitelka se musí věnovat šikovnějším dětem. Velmi záleželo na konkrétním učiteli, celkově to byl ale pro Adélku velký chaos. Nebyla jasně daná pravidla, individuální plán neexistoval. Některý z pedagogů měl na Adélku obrovské nároky, které absolutně neodpovídaly dívčině diagnóze. Zkoušeli ji stejně jako ostatní, za trest dostávala za úkol napsat „seminární práce“, což byl pro dívku obrovský stres. Práce nebyla schopna napsat, ale bála se nesplnění úkolu, takže byla pod velkým tlakem.

Jiný z pedagogů toho po ní chtěl naopak málo nebo skoro nic, takže dívka seděla celou hodinu ve škole prakticky bez činnosti. „Přišlo mi, že ani mezi sebou pedagogové nevěděli, s kým mají tu čest, její doporučení nikdo nečetl a pak byli překvapeni, co všechno dcera nezvládá,“ vzpomíná Lenka. „Hlavní problém v obou školách, které jsme vystřídali, byl také ten, že se na předměty už od druhé třídy střídají učitelé, např. jiná učitelka na výtvarnou výchovu, která byla na dceru opravdu zlá, takže dostávala neustále

poznámky a trojky,“ dodává. Celkově chyběl systematický přístup učitelů, rodina nikdy nevěděla, co je čeká.

Chybí pedagogický personál

V pořadí druhá škola bojovala také s neustálým nedostatkem speciálních pedagogů. Škole se je dlouhodobě nedařilo získávat, přestože vedení rodičům slibovalo právě je. Na škole tak působila pouze poradkyně pro speciální vzdělávání. „Speciální pedagožku nebo poradkyni jsme neviděli ani jednou. Byl to pro dceru i pro nás stres a věčné učení a domácí úkoly,“ dodává Lenka. Samozřejmě se na tom podepsala i pandemie covidu a distanční výuka. Učení přes počítač bylo pro Adélku náročné a nemělo velký efekt.

V páté třídě už rodina jasně pociťovala zvyšující se tlak na dítě, který si vysvětlovali snahou je prostě dostat ze školy. „Adélka je milá a komunikativní dívka, ve škole měla plno kamarádů a se všemi vycházela velice dobře. Je také zručná, takže třeba nádherně píše. Má ale problém porozumět obsahu textu, stejně tak se čtením a složitějšími úlohami,“ popisuje maminka Lenka. Neustálé „seminární práce“ a úkoly nad její možnosti nebo špatné známky byly pro rodiče jasným signálem, že je nutné opět hledat jinou školu. „V páté třídě už dcera nestačila na nároky učitelů a špatně začala snášet i zvětšující se rozdíly mezi ní a lepšími žáky, kteří tam byli třeba jen s dyslexií,“ komentuje Lenka. Nezodpovězenou otázkou zůstává, kde v tu chvíli byla doporučení SPC a individuální plán.

Do třetice všeho dobrého

V druhé polovině páté třídy se rodiče rozhodli Adélku už déle nevystavovat stresu a přeřadili ji do speciální školy pro děti se středně těžkým mentálním postižením. V této škole jsou jen speciální pedagogové, asistenti a milý přístup, družina, spousta kroužků i výlety za kulturou. Jen je bohužel ve třídách vidět, že tam nejdou peníze. Chybí novější vybavení a lepší pomůcky.

V nové škole je Adélka nadšená a podle maminky hlavně v klidu. Se školou chodí plavat, bruslit nebo se v kroužku učí vařit. „Jen si myslím, že výuka je na Adélku kolikrát třeba moc jednoduchá, ale když se ozvu, tak jí učivo přidají,“ hodnotí současnou školu Lenka.

Rodiče Adélky mají po svých bohatých zkušenostech pocit, že školství pro děti s lehkým mentálním postižením nefunguje tak, jak má, a že právě tato „nefunkčnost“ je dostala do speciální třídy pro děti se středně těžkým mentálním postižením. „Myslím, že by možná pomohlo víc peněz na kvalitní pedagogy a asistenty. A větší zájem, nejen o nadané děti,“ končí svůj příběh Lenka.

Článek vznikl v rámci projektu *Spolu – Podpora rovného přístupu ke vzdělávání*.

Projekt podpořila Nadace OSF v rámci programu Active Citizens Fund, jehož cílem je podpora občanské společnosti a posílení kapacit neziskových organizací. Program je financován z Fondů EHP a Norska.

| Nadace OSF

